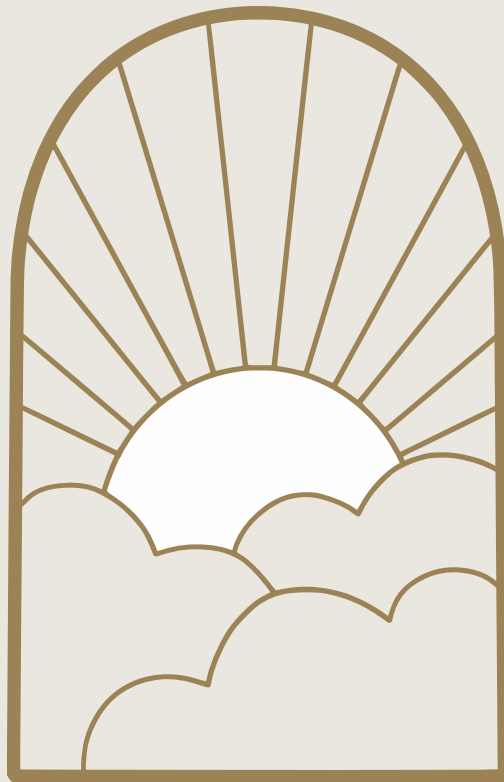

Viipurin
Suomalainen
Kirjallisuuseura

VSKS-muistot

Presidentti

Martti Ahtisaari

VSKS-muistot sisältää muistokirjoituksia seuran jäsenistä ja seuran päämääriä ja toiminnan eri alueita edistäneistä henkilöistä. Sarjan taittopohjat on rahoitettu Suomen tiedekustantajien liiton tuella vuonna 2023. Liiton toiminta rahoitetaan tekijänoikeusjärjestö Kopiosto ry:n keräämillä tiedejulkaisujen käyttökorvauksilla ja nimellisillä jäsenmaksuilla.

Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura on tieteellinen seura, jonka tarkoituksena on lisätä tietoa Viipurin ja sen lähialueiden historiasta. Seura on perustettu

Martti Ahtisaari

Presidentti ja rauhannobelisti **Martti Ahtisaari** (1937–2023) on poissa. Ahtisaari oli syntyisin Viipurista, jossa hänen isänsä, Oiva Ahtisaari (ent. Adolfsen) työskenteli huoltojoukkojen aliupseerina. Talvi- ja jatkosodan aikana hän palveli sotilasteknikkona. Isän ollessa rintamalla Tyyne-äiti pakeni Martin kanssa sodan jaloista Kuopioon.

Ahtisaari tunnisti siirtokarjalaisten juuriensa tärkeän merkityksen toiminnalleen rauhanvälittäjänä. Tämän työn hedelmiä olivat Namibian itsenäistyminen

Etelä-Afrikasta 1990, Kosovon sodan rauhansopimus 1999 ja Aceh'n rauhansopimus 2005. Ahtisaari palkittiin elämäntyöstään Nobelin rauhanpalkinnolla vuonna 2008.

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö totesi muistopuheessaan edeltäjästään muun muassa seuraavaa:

"Martti Ahtisaari oli Karjalan evakkoja. Ikuinen pakolainen, kuten hän monesti sanoi. Lapsuuden kokemus evakkotiestä kylmässä ja pimeässä kohti tuntematonta määränpäättä vaikutti hänen maailmankuvaansa ja toimintaansa. Ei katkeroittavasti, vaan ihmisten kohtaloita ymmärtäen ja rauhan arvon tuntien.

Hän oli rauhantekijä, jonka uralle mahtui poikkeuksellisen monta kansainvälisesti merkittävää saavutusta. Kovin oikeassa oli edesmennyt YK:n pääsihteeri

*Martti Ahtisaari tiedotustilaisuudessa vuonna 1994.
Kuva: Kari Kankainen/Museovirasto.*

Kofi Annan sanoessaan, että Ahtisaari on hänen tuntemistaan henkilöistä ainoa, joka on tehnyt rauhan kolmella mantereella. Arvostus ja kiitollisuus Ahtisaaren työtä kohtaan elää."

[--]

"Puheessaan Nobel-juhlassa Ahtisaari totesi, että kaikki konfliktit voidaan ratkaista: "Sodat ja konfliktit eivät ole väistämättömiä. Ne ovat ihmisten aiheuttamia. On aina etuja, joita sota edistää. Siksi he, joilla on valtaa ja vaikutusvaltaa, voivat myös pysäyttää ne." "

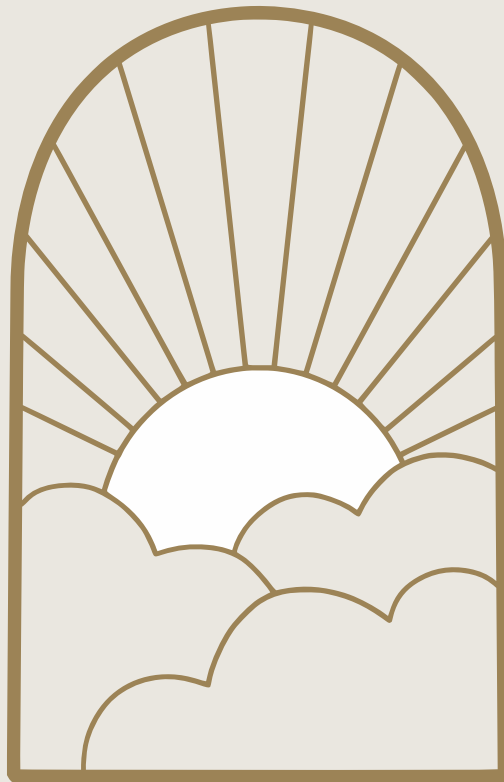
Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura kunnioittaa arvostetun rauhanrakentajan muistoa.

Anu Koskivirta,
VSKS:n esimies, dosentti

Viipurin
Suomalainen
Kirjallisuuseura

VSKS-muistot

Professori

Matti Klinge

VSKS-muistot sisältää muistokirjoituksia seuran jäsenistä ja seuran päämääriä ja toiminnan eri alueita edistäneistä henkilöistä. Sarjan taustapohjat on rahoitettu Suomen tiedekustantajien liiton tuella vuonna 2023. Liiton toiminta rahoitetaan tekijänoikeusjärjestö Kopiosto ry:n keräämillä tiedejulkaisujen käyttökorvauksilla ja nimellisillä jäsenmaksuilla.

Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura on tieteellinen seura, jonka tarkoituksena on lisätä tietoa Viipurin ja sen lähialueiden historiasta. Seura on perustettu

Matti Klinge

Professori **Matti Klinge** (s. 1936) kuoli 5. maaliskuuta 2023. Tuottelias ja näkyvä historioitsija, esseisti ja keskustelija oli Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran jäsen. Viipurilaisuuteen häntä yhdistivät Pietarin-suunnan tutkimusintressien ohella sukuyhteydet: hänen isänäitinsä **Aino Olsoni** oli viipurilaista kulttuurisukua ja hänen isänsä **Paul Klinge** työskenteli Kansallis-Osake-Pankin Viipurin konttorissa Suomen itsenäisyyden alkuaikoina ennen siirtymistään Helsinkiin.

VSKS:n tieteellisen toimikunnan jäsenenä Klinge oli vuosina 2010–2016 profiloimassa seuran toimintaa uudelleen aikana, jolloin kaupunkikarjalaisen siirtoväen ensimmäinen sukupolvi väistyi ja seuran toiminta suuntautui Viipurin muistelusta entistä selkeämmin kaupungin vaiheiden tieteelliseen tutkimiseen. Toimikunnan jäsenenä hän osallistui seuran nykyisten sääntöjen ja tavoitteiden muotoilemiseen.

Oman tutkijaprofilinsa mukaisesti Klinge myös ehdotti tutkittavaksi viipurilaistaustaisten merkkihenkilöiden vaikutusta Suomessa. Kokoomateoksia mietittäessä Klinge varoitti liian monen kirjoittajan myötä piilevästä fragmentaarisuuden vaarasta ja korosti näkemyksellisten yhteenvetojen ja laajojen perspektiivien tärkeyttä.

Välillisesti Klingen näkemykset uudistivat myös laajemmin Viipuria ja luovutettua Karjalaa koskevaa tutkimusta. Hän tähdensi Pietarin kaupungin perustamista yhtenä Suomen historiaan voimakkaimmin vaikuttaneista tapahtumista ja katsoi,

Professori Matti Klinge kustoksena vääntötilaisuudessa vuonna 1985. Kuva: Simo Rista/Helsingin kaupunginmuseo.

että Venäjän hallitusten toiminta piti nähdä samalla tavalla rationaalisena kuin muidenkin eurooppalaisten suurvaltojen. Tulevien historioitsijoiden arvioitavaksi jää, kuinka viimeaikaiset suuret historialliset käänneet vaikuttavat näihin oman aikansa lähtökohdista moderneiksi katsottuihin tulkintoihin.

Klinge puolusti VSKS:n 1970-luvulla perustetun toimitesarjan julkaisemista edelleen myös painettuna kirjana. Verkkojulkaiseminen sitä vastoin sopi hänen mukaansa hyvin hakuteoksille ja vastaaville, ja sähköisen julkaisemisen nykyinen moninaisuuskin edustaa tiedon saavutettavuuden klingeläisiä ihanteita. Eurooppalaista sivistystä vaalineen Klingen näkemyksellisyyden jälkiä voi nähdä myös VSKS:n toimitesarjan nykyisessä alassa ja painopisteessä, joksi on nimetty "ylirajainen Viipurin kaupunki- ja kulttuurihistoria".

Yliopistomiehenä Klinge oli rakentamassa seuran tieteellistä profilia ehdottamalla jäseniksi tutkijoita, joiden tutkimusintresseihin Viipurin historia kuuluu. Klinge tuki seuran sukupolvenvaihdosta, joka vietään loppuun luontevasti 2010-luvun mittaan seuran esimiehen Pentti Paavolaisen johdolla.

Klinge osallistui seuran vuosikokouksiin aktiivisesti 2010-luvun loppupuolelle saakka ja piti vielä keväällä 2015 luennon Viipurilaisen osakunnan ylioppilaista VSKS:n järjestämällä luentosarjalla Helsingin yliopistossa.

Professori Klinge oli aikansa merkittävimpiä akateemisia ja kulttuuripoliittisia vaikuttajia. VSKS kiittää hänen panoksestaan seuran tieteellisen toiminnan tärkeänä taustavoimana ja ottaa osaa hänen läheistensä suruun.

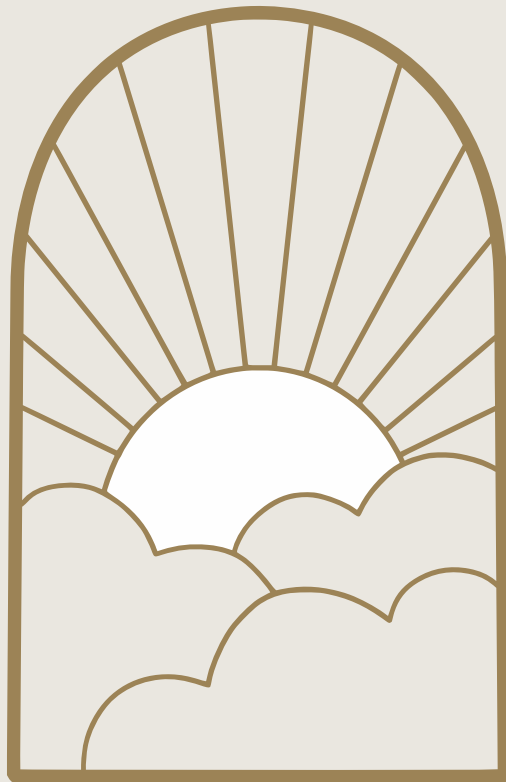
Anu Koskivirta,
VSKS:n esimies, dosentti

Pentti Paavolainen,
VSKS:n kunniaesimies, dosentti

Viipurin
Suomalainen
Kirjallisuuseura

VSKS-muistot

Professori

Matti Klinge

VSKS-muistot sisältää muistokirjoituksia seuran jäsenistä ja seuran päämääriä ja toiminnan eri alueita edistäneistä henkilöistä. Sarjan tahtopohjat on rahoitettu Suomen tiedekustantajien liiton tuella vuonna 2023. Liiton toiminta rahoitetaan tekijänoikeusjärjestö Kopiosto ry:n keräämillä tiedejulkaisujen käyttökorvauksilla ja nimellisillä jäsenmaksuilla.

Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura on tieteellinen seura, jonka tarkoituksena on lisätä tietoa Viipurin ja sen lähialueiden historiasta. Seura on perustettu

Matti Klinge

”Onko teillä Kirjallisuusseurassa intelligenssivajetta?” – Tällaisen miekanpiston sai puhelimesta varoittamatta ja suoraan pallean edeltäjäni esimiehenä, kirjailija Aarni Krohn. Mikäli muistan, Aarni kertoi tästä hallituksen kokouksessa vuonna 2009, jolloin olin pöytäkirjan pitäjänä läsnä. Varomattomasti naurahdin tälle uskomattoman frekille, oikeastaan röyhkeän omahyväiselle kysymykselle, olihan se kuin tilanne jostain komediasta. Luultavasti Aarni ei ollut ottanut kysymystä yhtä kevyesti vaan pikemmin oli pitänyt sitä suorastaan loukkaavana, vaikkei tietenkään ilmaissut asiaa. Professori Matti Klingelle lähetettiin tuohon aikaan käytössä ollut ”jäseneksikutsumus-kirje”, olihan puhelu tulkittava hänen puoleltaan aidoksi kiinnostuksen ilmaukseksi liittyä seuran jäseneksi. Ei aikaakaan, kun professori Klinge syysmatineassa esitteli itsensä laajasti sekä kommentoi asiantuntevasti VSKS:n varhaisesta varaesimiehestä Carl Henrik Ståhlbergistä kertovaa esitelmää, jonka piti FM Aino-Maria Savolainen.

Noina vuosina perustettiin Seuralle Tieteellinen toimikunta, johon prof. Klinge kutsuttiin mukaan muiden tieteellisen koulutuksen saaneiden seuran jäsenten kanssa. Vanhana Norssina minulle oli selvää voida sinutella häntä, vaikka aiemmin olimme tavanneet vain sporadisesti. Klinge osallistui kokouksiin ja oman profilinsa mukaisesti ja korosti eri yhteyksissä henkilöhistoriallista näkökulmaa, kuten tarvetta tutkia merkittävien viipurilaisten elämäkertoja ja näiden vaikutusta Suomen sivistyshistoriassa.

Tieteellistä toimikuntaa asteittain täydennettiin, kunnes se muuttui vähitellen tarpeettomaksi ja päällekkäiseksi. Toimitteissa siirryttiin anonyymiin vertaisarviointiin ja alettiin hakeutua määrätietoisesti kohti TSV:n jäsenyyttä. Kriittisenä ja skeptisesti ”nykyajan hullutuksiin” suhtautuvana älykkönä Klinge ei nähnyt tällaista kehitystä mitenkään erityisen tarpeellisena, mutta ei hän aktiivisesti vastustanutkaan näitä muutoksia.

Klinge ei ollut usein hajanaisilta tuntuvien antologioiden ystävä. Parempia olisivat yhden kirjoittajan näkemykselliset kokonaisuudet. Sellaiset, joita tunnetaan Klingen omasta tuotannosta. Hän saattoi suljetussa piirissä jopa vähätellä kollegoita, jotka istuivat arkistossa ja tuottivat tiheästi nootitettua tekstiä vuosi toisensa jälkeen.

Historiallisen romaanin merkitystä porvariston itseymmärryksen ja kansalaisuuden kehityksessä Klinge myös korosti. Kiinnostavia tutkimuksina ovat edelleen hänen kirjoittamansa Runebergin ja Topeliuksen tuotantojen poliittiset analyysit. Hän tosin herätti niilläkin kollegoilta huomautuksia: Klingen tulkinnoille ei aina löytynyt riittävä kirjallisuustieteellistä lähdepohjaa. Kritiikkiä tuli myös taloudellisten seikkojen sivuuttamisesta niin Helsingin kaupungin varhaishistoriassa kuin Helsingin Yliopiston historiassa. Teoksessa Iisalmen ruhtinaskunta, joka käsittelee laajaa Lagusten suvun historiaa, pellolla ei kertaakaan näkynyt kyntömiestä tai muuta tilojen työväkeä, kuten prof. Hannu K. Riikonen joutui omassa kritiikissään huomauttamaan.

Fennomaanien hellimä talonpoikaisto sen paremmin kuin marxilaisten heurosoima työväki eivät Klingeä kiinnostaneet, sillä maata muuttaneet innovaatiot olivat kuitenkin aina tuontitavaraa, jotka levisivät eliittien ja kartanoiden kautta maakuntiin. Hän käänsi tutkijoiden katseet eliitteihin, ensin ylioppilaisiin ja sitten porvaristoon ja korkeisiin virkamiehiin.

Mutta Klinge oli myös Kekkonen ajan mies: hän tähdensi Pietarin kaupungin perustamista yhtenä Suomen historiaan voimakkaimmin vaikuttaneista tapahtumista. Kun katsetta käännettiin Pietarista länteen, edessä olivat Saksa ja Ranska ja niiden taustalla väikkyi tietysti Rooma. ”Romanus sum” kuuluu erään teoksen otsikko. Erityistä on, että Klingen katse ei ulottunut Englantiin eikä sen valtamerentakaiseen siirtomaahan. Anglosaksinen kulttuuriteollisuus muodostui hänen eurosentrisessä maailmassa suorastaan anateemaksi. Klinge tai ranskaksi [Klæñž] Ranskan kunnialegioonan ritarina ja upseerina mielsi taistelevansa myös englantin kieli- ja kulttuurihegemoniaa vastaan.

Pietari-keskeiset näkemykset (joissa hän ei ollut yksin) uudistivat myös Viipuria ja luovutettua Karjalaa koskevaa tutkimusta: Vanhan Suomen aika (1721–1812) oli erityinen saksalais-eurooppalais-balttilainen osa Suomen historiaa. Tällainen Kekkonen aikaan sopiva näkökulma, jolle oli poliittista tilausta, sijoitti Viipurin ja koko eteläisen Karjalan historian Itämeren yhteyteen.

Tällainen näkökulma ei juuri kiinnostanut itse evakkovuotensa elänyttä vanhempaa tutkijapolvea. Suomalainen historiankirjoitus on sittemmin kokenut jo uuden nationalistisen käännteensä. On palattu teemoihin, jotka toisessa tasavallassa jäivät syrjään, kuten isovihaan, sortovuosiin, aktivismiin ja

itsenäisyyskehitykseen, heimosotiin, uuteen sotahistoriaan, Stalinin uhreihin tai Venäjän sisällissotaan laajemmin. Näinhän paradigmojen muutokset tieteessä menevät. Ajan myötä ratkaisevaa on tutkimuksen laatu ja niiden tuottamat avaukset. Elämme epäilemättä jälleen muutosten vuosia, jolloin moni aiempi näkemys kääntyy ja aukeaa uusiin suuntiin.

Professori Klingen kannustavasta ja myönteisestä roolista yliopistoyhteisössä ovat hänen oppilaansa ja kollegansa kirjoittaneet arvostavasti. Yliopiston perinteiden tutkimiselle ja vaalimiselle Klinge antoi panoksensa sopivasti juuri silloin, kun 1960-luvun radikalismi oli menettänyt kärkensä ja opiskelijoiden identiteettiä oli tyhjän päällä. Osakunnat, vuosijuhlat ja promootiot olivatkin akateemiselle nuorisolle taas normaali osa identiteettiä ja näiden sivistyneistöön kasvavien kansalaisuutta.

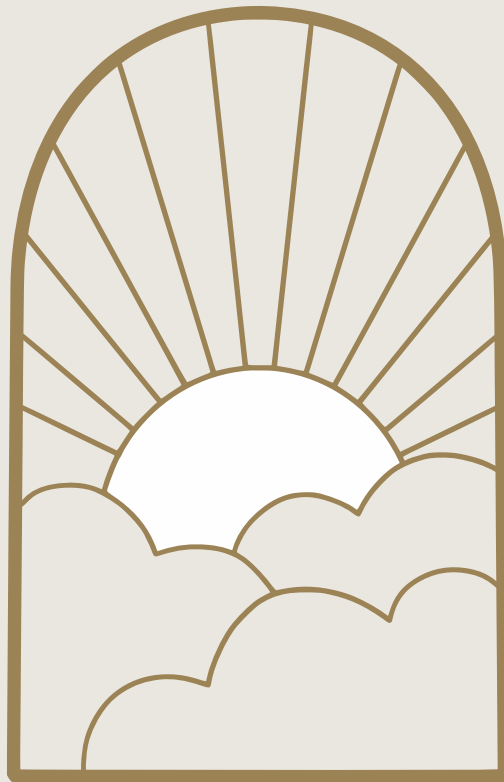
Vihdoin olen myös ymmärtänyt, että Klingessä asui edelleen se teinikunnan väsymättömin viisastelija ja nokkavin asioiden kääntelijä. Sellainen teinipoika tarvitsee vain yhtä nokkelia vastustajia. Tallukat älkööt vaivautuko. – Koin Klingen siis aina VSKS:n linjalle myötämieliseksi, nähtiinhän häntä usein Seuran tilaisuuksissa. Yhden viimeisistä luennoistaan hän myös piti kevään 2015 luentosarjassa (linkki: <https://wiipuri.fi/luennot/lojaalit-ja-radikaalit-virkamiehet-ja-ylioppilaat-1800-luvulla-matti-klinge-9-3-2015/>)

Kiitollisina professori Matti Klingen kannustavasta otteesta VSKS:n pyrkimyksiä kohtaan, vietämme hiljaisen hetken ja lähetämme vilpittömän osanottomme ajatukset hänen omaisilleen. Aikakausi on päättynyt.

Pentti Paavolainen,
VSKS:n kunniaesimies, dosentti

VSKS-muistot

Elokuvaohjaaja, -käsikirjoittaja, -tuottaja

Seppo Huunonen

VSKS-muistot sisältää muistokirjoituksia seuran jäsenistä ja seuran päämääriä ja toiminnan eri alueita edistäneistä henkilöistä. Sarjan taittopohjat on rahoitettu Suomen tiedekustantajien liiton tuella vuonna 2023. Liiton toiminta rahoitetaan tekijänoikeusjärjestö Kopiosto ry:n keräämillä tiedejulkaisujen käyttökorvauksilla ja nimellisillä jäsenmaksuilla.

Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura on tieteellinen seura, jonka tarkoituksena on lisätä tietoa Viipurin ja sen lähialueiden historiasta. Seura on perustettu

Seppo Huunonen

Elokuvaohjaaja **Seppo Huunonen** (s. 19.4. 1939) kuoli 25. helmikuuta. Huunonen oli syntynyt Uuraasta, joka oli liitetty Johanneksen kunnasta Viipurin kaupunkiin vuonna 1932. Hän vaali vuosikymmenten saatossa monin tavoin karjalaisen kotiseutunsa kulttuuria.

Huunonen toimi 1980-luvulla esimerkiksi Kalevalaisen Kulttuurin Liiton puheenjohtajana. Hän oli ohjaajana mukana järjestämässä Kalevalan ensimmäistä täysimittaista dramatisointia ja käynnisti Nurmeksessa suomalais-ugrilaisen kulttuurifestivaalin, Bomban juhlat viikot.

Kalevalaisuuden ohessa Huunonen vaali ajatusta rannikko- ja saaristokarjalaisen kulttuurin elvyttämisestä. Hän puhui Viipurin läänin rannikosta ja saaristosta 1980-luvun alusta lähtien johdonmukaisesti Merikarjalana ja järjesti useita seminaareja alueen omaleimaisen kulttuurin tunnetuksi tekemiseksi.

Seppo Huunonen teki viime vuosina yhteistyötä myös VSKS:n kanssa. Hän esimerkiksi ideoi seuran verkkotoimituksen kanssa Wiipuri.fi-sivustolle avattua Merikarjala-teemakokonaisuutta. Sivustolla on julkaistu Huunosen Merikarjala-aiheinen haastattelu, esitelmä Merikarjala-hankkeen vaiheista sekä Uuraalaiset ry:n tuottama lyhytelokuva ”Uuras, Viipurin portti maailman merille”. Niin ikään Huunosen ajatuksista jalostui täysimittaista tieteellistä tutkimusta, jota on julkaistu

Seppo Huunonen vuonna 1988. Kuva: Sanomalehti Ylä-Karjala/Nurmeksen museo.

Pekka Suutarin toimittamassa VSKS:n toimitteessa 24 ”Merikarjala: Suomenlahden rannikon kulttuurinen kohtaustapa”. Seuramme on kiitollinen hedelmällisestä yhteistyöstä.

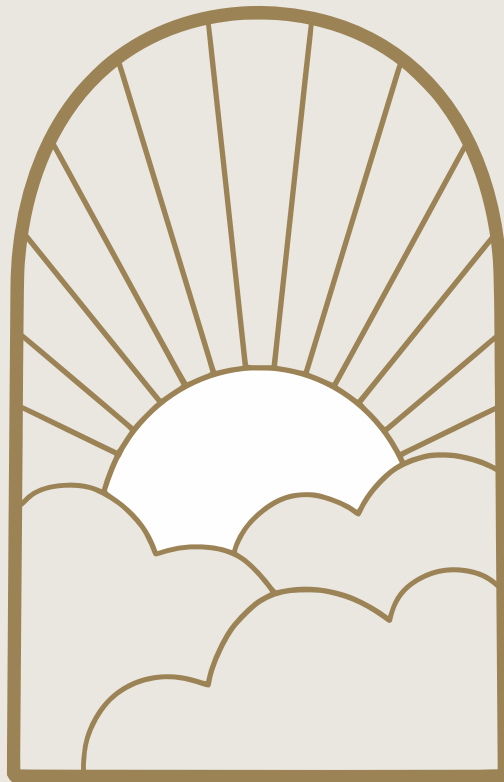
VSKS kunnioittaa Seppo Huunosen muistoa ja ottaa osaa hänen läheistensä suruun.

Anu Koskivirta,
VSKS:n esimies, dosentti

Viipurin
Suomalainen
Kirjallisuuseura

VSKS-muistot

Dosentti

Aleksandr Saksa

VSKS-muistot sisältää muistokirjoituksia seuran jäsenistä ja seuran päämääriä ja toiminnan eri alueita edistäneistä henkilöistä. Sarjan taittopohjat on rahoitettu Suomen tiedekustantajien liiton tuella vuonna 2023. Liiton toiminta rahoitetaan tekijänoikeusjärjestö Kopiosto ry:n keräämillä tiedejulkaisujen käyttökorvauksilla ja nimellisillä jäsenmaksuilla.

Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura on tieteellinen seura, jonka tarkoituksena on lisätä tietoa Viipurin ja sen lähialueiden historiasta. Seura on perustettu

Aleksandr Saksa

Inkeriläinen arkeologi **Aleksandr Ivanovitš Saksa** (1951–2022), Karjalan ja Viipurin varhais historian tuntija, on poissa. Hän menehtyi vain muutama päivä 11. elokuuta olleen 71-vuotissyntymäpäivänsä jälkeen. Saksa oli Pietarissa Venäjän tiedeakatemian Aineellisen kulttuurin historian instituutin (ИИМК/РАН) johtava tutkija. Väiteltään Joensuussa tohtoriksi 1998 hänet nimitettiin Itä-Suomen yliopiston dosentiksi (<https://www.uef.fi/fi/artikkeli/karjalan-ja-viipurin-varhais historian-asiantuntija-alexandr-saksa-on-poissa>).

Jo 1970-luvun lopulta alkaen Aleksandr Saksa oli keskeinen henkilö suomalais-neuvostoliittolaisessa (-venäläisessä) arkeologian alan yhteistyössä. Suomen kielensä, asiantuntijuutensa ja innostavan kertomistapansa ansiosta hän oli suosittu esitelmäsihtijä niin tiedeyhteisössä kuin sen ulkopuolella. Ystävyys suhteet Saksan ja suomalaisten kollegojen välillä muotoutuivat vuosikymmenten mittaan läheisiksi.

Neuvostoaikana Saksan tutkimusten keskiössä oli Karjalankannaksen ja Laatokan luoteisrannan rautakauden ja varhaiskeskiajan kulttuuri. 1980-luvun lopulla yhteiskaivauksia tehtiin muun muassa Käkisalmen linnassa (<https://wiipuri.fi/kirjallisuus/kakisalmen-maasta-esiin-kaivettu-historia/>). Saksan kanssa tehdyt kenttämatkat perestroikan ja glasnostin myötä avautuneessa luovutetussa Karjalassa olivat suomalaisille kollegoille suuri elämys.

Vuodesta 1998 alkaen Saksa johti menestyksellisesti arkeologisia kaivauksia Viipurin keskiaikaisessa kaupungissa (https://suomenkuvalehti.fi/wp-content/uploads/sk/files/pdf-liitteet/090_093SK1407L.pdf). Kenttätöihin osallistui myös suomalaisia opiskelijoita. Tutkimuksia valotetaan artikkelissa ”Viipuri maan alla – keskiaikainen karttakuva ja arkeologinen aineisto” (Viipuri – historiallinen kaupunkikartasto, AtlasArt, Saksa & al. 2020). Saksan viimeinen monografia Из истории одного Выборгского средневекового дома (2020) kertoo keskiaikaisen

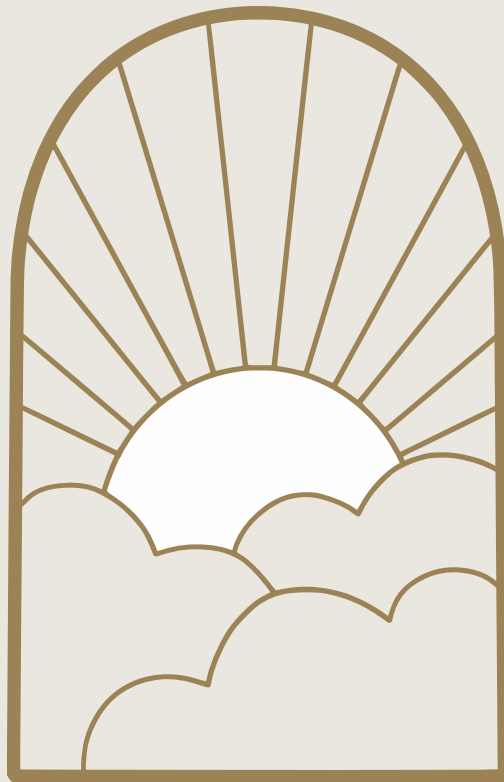
talon historiasta osoitteessa Luostarinkatu 8 (<https://gazetavyborg.ru/news/kraev-vedenie/aleksandr-saksa-predstavil-svoyu-novuyu-knigu-o-ra/>).

Pirjo Uino,
dosentti

Viipurin
Suomalainen
Kirjallisuuseura

VSKS-muistot

Filosofian tohtori

Theodor Schvindt

VSKS-muistot sisältää muistokirjoituksia seuran jäsenistä ja seuran päämääriä ja toiminnan eri alueita edistäneistä henkilöistä. Sarjan taittopohjat on rahoitettu Suomen tiedekustantajien liiton tuella vuonna 2023. Liiton toiminta rahoitetaan tekijänoikeusjärjestö Kopiosto ry:n keräämillä tiedejulkaisujen käyttökorvauksilla ja nimellisillä jäsenmaksuilla.

Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura on tieteellinen seura, jonka tarkoituksena on lisätä tietoa Viipurin ja sen lähialueiden historiasta. Seura on perustettu

Theodor Schvindt

Petter Theodor Schvindt (myös Schvindt, 13.10.1851–27.10.1917) oli merkittävä suomalainen arkeologi ja kansatieteilijä. Hänen syntymästään on kulunut tänään 170 vuotta.

Räisälästä kotoisin ollut Theodor Schvindt kävi Viipurin ruotsinkielisen yläalkeiskoulun, minkä jälkeen seurasi korkeakouluopinnot Helsingissä. Schvindt oli Wiipurilaisen Osakunnan kantavia voimia toimien pitkään osakunnan kuraattorina (1888–1903). Jo opiskeluaikanaan hän järjesti uutterasti osakunnan kansatieteellisiä ja arkeologisia keruuretkiä kotiseuduilleen Karjalan kannakselle ja Laatokan Karjalaan.

Schvindt valittiin itseoikeutettuna osakuntien kokoelmia varten perustetun Ylioppilasosakuntien kansatieteellisen museon hoitajaksi.

Pääasiallisen työuransa Schvindt teki Valtion Historiallisessa museossa (sittemmin Kansallismuseo) ja Muinaistieteellisessä toimikunnassa, mutta hän oli kulttuurialan toimijana uskomattoman laaja-alainen ja aktiivinen kaikessa, mihin ryhtyi – jopa politiikassa eli valtiopäivillä Käkisalmen porvariston edustajana. Kansallisuus- ja suomalaisuusaatteen innokkaana puolestapuhujana hän osallistui myös Kagaalin eli sortokaudella perustetun vastarintajärjestön toimintaan.

Schvindtiä on oikeutetusti kutsuttu sekä Karjalan arkeologian että Suomen kansatieteen isäksi. Schvindtin 1880-luvulla tekemistä ristiretki- ja varhaiskeskiaikaisten ruumiskalmistojen kaivaustutkimuksista oli tuloksena merkittävä

Theodor Schvindt mahdollisesti vuonna 1880. Kuva: Museovirasto.

väitöskirja "Tietoja Karjalan rautakaudesta" (1892), joka oli pitkään aihepiirinsä perusteos. Erityinen ansio oli myös ensimmäinen kivikautisen asuinpaikan kaivaus Suomessa (Räisälä Teperinaho 1892). Valtaosa Schvindtin kenttätutkimuksista kohdistui Viipurin lääniin, mutta hän teki kaivauksia ja inventointeja myös läntisessä Suomessa – tutkimuskohteita kertyi kaikkiaan runsaat toista sataa.

Kansanvalistus ja kotiseututyö olivat lähellä Schvindtin sydäntä, ja Kannaksella hänet tunnettiin tuttavallisesti "tohtori Vinttinä". Erityisesti kansanpuvut ja niiden ornamenttiikka kiinnostivat häntä. Niissä merkeissä hän ystäväystyi myös Larin Parasken kanssa. Ompelu- ja nauhakoristeita hän esitteli teoksessa "Suomalaisia koristeita, 1–2" (1895–1903) sekä Karjalan pukuja julkaisussa "Suomen kansan pukuja 1800-luvulla, 1" (1913). "Suomalainen kansatieteellinen kuvasto, 1" (1905) keskittyi metsänkäyntiin ja kalastukseen.

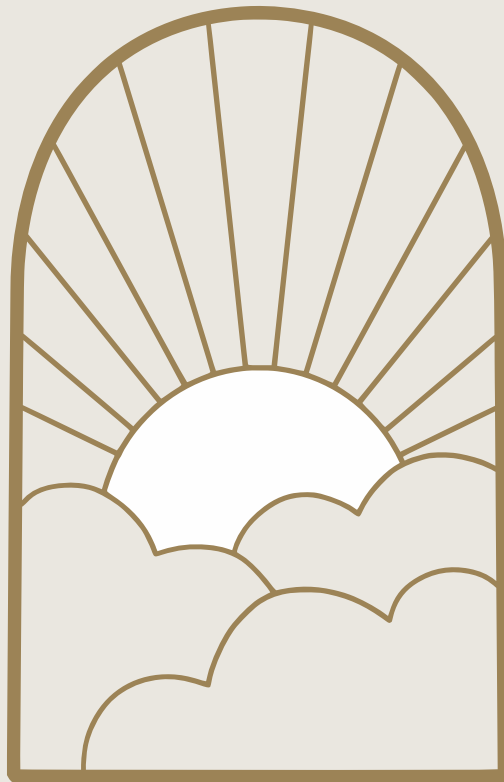
Schvindt ulotti toimintansa monelle alalle. Tärkeimpiä hänen perustamiaan yhdistyksiä olivat kansatieteellistä keruuta harjoittanut Muurahaiset sekä Suomalaisen Kansantanssin Ystävät. Hän toimi aktiivisesti myös Suomen Käsityön Ystävissä. Tverin Karjalan matkalla hän kokosi sanastoa tverinkarjalan kielen sanakirjaa varten. Vuonna 1907 hän teki lähes puolen vuoden mittaisen matkan Egyptiin, jossa hän tunnusteli sikäläisiä kaivausmahdollisuuksia ja opetteli jopa puhumaan arabiaa. Viimeisen kalmistokaivauksensa hän teki Sakkolan Lapinlahdella, vain pari kuukautta ennen kuolemaansa.

Theodor Schvindt on haudattu Hietaniemen hautausmaalle, ja hänelle on pystytetty muistokivi syntymäpäitjäänsä Räisälään (nyk. Melnikovo). Käkisalmissa (nyk. Priozersk) järjestetään 25.11.2021 Schvindtin muistoseminaari.

Pirjo Uino,
dosentti

VSKS-muistot

Kansleri, maaherra

Kauko Sipponen

VSKS-muistot sisältää muistokirjoituksia seuran jäsenistä ja seuran päämääriä ja toiminnan eri alueita edistäneistä henkilöistä. Sarjan taittopohjat on rahoitettu Suomen tiedekustantajien liiton tuella vuonna 2023. Liiton toiminta rahoitetaan tekijänoikeusjärjestö Kopiosto ry:n keräämillä tiedejulkaisujen käyttökorvauksilla ja nimellisillä jäsenmaksuilla.

Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura on tieteellinen seura, jonka tarkoituksena on lisätä tietoa Viipurin ja sen lähialueiden historiasta. Seura on perustettu

Kauko Sipponen

Kansleri, maaherra ja kansliapäällikkö Kauko Sipponen on poissa. VSKS kutsui hänet kunniajäsenekseen ansioista nykyajan Viipuri-kontaktien johdonmukaisena rakentajana vuosikymmenten ajan. Kekkosen rauhanomaisen mutta pystypäisen idänpolitiikan hengessä. Tämä Viipurin klassikossa koulunsa aloittanut poika sanoi osallistuvansa vanhemmiten vain Viipuri- ja Norssi-aiheisiin tilaisuuksiin. Tämä kuva kesältä 2014, kenties oli hänen viimeisimpiä Viipurin käyntejään. Arvokas henkinen perintö häneltä jäi.

Kauko Sipponen Viipurissa kesällä 2014. Kuva: Pentti Paavolainen.

Pentti Paavolainen,
VSKS:n kunniaesimies, dosentti